

hoofdstuk van

n, dan vindt ge
menselijke
lie u met ieder
tweede ook
igs, dat u van
spreekt dit in
de ziet tiendu-
u staan. Allen
met mond en
rhoofd en wan-
toch is er iets,
gelaat van het
het herkennen
u alzo onder-
ge met allen
bestaan, zijt ge
u zijn. Immers,
am.

iet vragen. Wat
lat nooit iemand
geSchrift er u
chelijke natuur
Gods.
le menselijke
den, met sterk
igen, en met een
Beeld.
el alles en zink
d tevens, Adam,
aar den Beelde
n en door hem
s hij.

iets anders. Nu
chelijke natuur,
chelijke natuur
haar een stam-
nhoofd spreekt,
eelde Gods ge-
zelf „eeuwig en

in deze vraag:
in het paradijs,
n waarachtigen
hij er naar den
deed ontstaan:
nachtig zijn, in
n waarachtigen
lien hijzelf, als
t ik zijner per-

der vleeschwor-
het waarachtig
recht”.

lijdenis dan ten

lijk vol, dat we

oonlijke men-

s, door welker
verwierf, in zijn
s in hooge mate
stigd. Nu Shaw
t door hem zelf
Het beeld, dat
a heeft hij eerst
wat al zijn bio-
opmerken. Dat
rustig geschaad

t, het machtige
er mee en vall
en ernst zijner
heid des te ge-
zekere distance
et meer recht-
is meestal on-
rgere zich niet
op haar vernuft
vaar van Shaw
als wel in zijn

ng zijner eigen-
te ook de uiting
met de feiten
twee mogelijk-
iedt. Het besef
hier het overige
alles ongemeen
tot hooger plan
ertoont, op den

het leven op-
In de tooneel-
s veroverd. Hij
eken en op het
ij geen traditie
heerlijking van
nist is zulk een
een evangelie
Koninkrijk der
van deze aarde.
een praktische
en... deze tijd

VISSERMAN.

schelijke natuur" van Christus, en van zijn
„eeuwige goddelijke Persoon" of wel zijn
„goddelijk ik" te doen hebben met „valsche
philosophische problemstellingen"? Is 't dogma
der Kerk (want het dogma is niet een meening
van één persón — maar het dogma is een uit-
spraak der Kerk) omtrent het „Ik" van Christus
volgens den heer Janse tóch „speculatie" en „hei-
densche filosofie"? ¹⁾

...

Nu krijgen we nog de vraag, of de Bijbel
het woord „ik" in tweeërlei zin kent,
n.l. voor den totaalpersoon en voor den
persoon naar zijn innerlijkste wezen.

De heer Janse meent van niet.

En nu wil ik maar liefst een paar vertrouwde
exegeten aan het woord laten. Ik zelf geef gaarne
toe, dat ik geen exegeet ben; de heer Janse zal
toestemmen, dat ook hij het niet is. Maar Prof.
Greijdanus heeft toch wel ons vertrouwen! In
zijn exegete op Rom. 7:14-25 (Kommentaar op
het Nieuwe Testament, De Brief van den Apostel
Paulus aan de Gemeente te Rome I, blz. 347, Am-
sterdam, 1933) zegt hij het volgende: „Het gaat
hier om het eigenlijke subject van het zondigen:
is dat Paulus, of is hij dat niet, hoewel hij de
zonde doet? De apostel antwoordt: ik naar mijn
innerlijkste wezen niet. Hij zegt dat in vs 20b
uitdrukkelijk en nadrukkelijk, vgl. ook vs 17.”
(Spatiëring van mij, J. W.)

En vier regels verder:

„Ofschoon Paulus de zonde doet, en dus
voor haar verantwoordelijk is, doet hij ze toch
niet naar zijn diepste persoonlijkheid
en innerlijkste wezen, vgl. vs. 22”

Onze exegeet kent hier dus wel degelijk tweeërlei
beteekenis toe aan het woord „ik”: „ik Paulus”
en „ik naar mijn innerlijkste wezen”.

Of meent de heer Janse ook hier van Prof.
Greijdanus te moeten zeggen, dat zijn opvatting
staat onder invloed van heidensche filosofie?

Het is anders waarlijk geen vergissing, als Prof.
Greijdanus zoo schrijft. Want één bladzijde vroeger
had hij reeds geschreven: „De apostel onderscheidt
hier, „en emoi" (in mij) tusschen zich naar
zijn eigenlijk subject en willen, en de
in hem zijnde, en hem beheerschende zonde. Hij
doet dit nog sterker in vs. 18. Hij maakt daar
onderscheid tusschen zich en zijn vleesch. Het
zondige wordt wel door hem gedaan, maar
niet door zijn ik, zijn diepste willen, zijne inner-
lijke en eigenlijke persoonlijkheid, vgl. ook vs. 22.
Daarmee stelt hij in zich geen tweeërlei ik,
doch stelt hij de kern van zijnen per-
soon tegenover zijn overig bestaan,
zijn ik tegenover zijn lichamelijke en
geestelijke krachten, en deze laatste als
overheerscht door de macht der zonde.”

Ik onderstreepte een paar uitdrukkingen, die
dunkt mij duidelijk genoeg spreken voor de alge-
meen geldende Gereformeerde opvatting, zooals
die ook door mij werd verdedigd.

Immers het gaat om de vraag, of het
woord „ik" behalve voor den totaal-per-
soon ook gebruikt kan worden van de
persoonskern in onderscheiding van
de lichamelijke en geestelijke krach-
ten. En wat Prof. Greijdanus hier zegt is zeer
duidelijk hetzelfde als wat wij betoogden.

En Prof. Greijdanus staat onder de exegeten niet
alleen. Zoo schreef de orthodoxe Theodor
Zahn in zijn commentaar op Romeinen (Leipzig
1910) bij de exegete van Rom. 7:20:

„Das betonte Ich des Subjekts von ou theloo
bildet den Gegensatz zu einem anderen Subjekt,
welches das Böse will; es bezeichnet ebenso wie
im Nachsatz das eigentliche Ich im engsten
Sinne, welches sich von den handelnden
Gesamtpersönlichkeit unterscheidet
und einen den sündhaften Trieben des
Fleisches entgegengesetzten guten Willen gewon-
nen hat”.

Ook hier onderstreepte ik de uitdrukking „Ich
im engsten Sinne" en vervolgens.

Gaarne ben ik bereid, den heer Janse nóg een

1) Met nadruk wil ik ook nog gaarne wijzen op hetgeen
Dr A. Kuiper Sr. schreef in „De Vleeschwording des Woords"
(Amsterdam 1887), hoofdstuk VIII „Geen menselijke per-
soon aangenomen". De groote betekenis van het dogma, dat
hier aan de orde is, wordt daar uitvoerig omschreven. Slechts
dit gedeelte willen wij laten overdrukken:

„Neen, alle waarheid is één keten, en geen schalm in die
keten kan vertrokken, of van lieverleë trekken de overige
schulmen meê, en daarom kon het niet anders of de moderne
orthodoxen, die begonnen met op Schriffterrein af te wijken,
moesten er huns ondanks toe komen, om ook een afwijkende
belijdenis van den Christus te berde te brengen.

Dat het nu dien weg opging, is ook ten opzichte van de
belijdenis van den Christus reeds lang door godgeleerden
opgemerkt en door de gemeente beset, maar men bleef dusver
nog in gebreke het eigenlijke punt aan te duiden, waarin de
dwaling dezer moderne orthodoxen in hun belijdenis van den
Christus uitkwam.

Vandaar het hoog belang om dit uiterst gewichtige punt eens
iets krasser op den voorgrond te plaatsen.

Onze goede gereformeerde theologen hebben het klaar en
duidelijk uitgesproken, *unio personalis non est unio duarum
naturarum*, maar moet zijn een *unio personae divinae cum
natura humana*, d.i. de persoonlijke vereeniging in den Christus
mag niet beschouwd als „een vereeniging van twee naturen"
tot één persoon, maar moet beliden als „een vereeniging van
den goddelijken persoon met de menselijke natuur." (Blz.
74 en 75.)

aanwijzing te geven. Ik verzoek hem vriendelijk
te lezen (en ik verzoek ook hen, die nog twifelen
mochten onder mijn lezers, zulks eveneens te
willen doen) Dr A. Kuiper „De Gemeene Gra-
tie", 2e deel, blz. 304 en vervolg (Amsterdam 1903).
Het opschrift van dit hoofdstuk luidt duidelijk
genoeg en niet dubbelzinnig: „Tweeërlei ik".
Op blz. 306 schrijft Kuiper:

„Hieruit blijkt, dat men ook in het middelpunt
zelf van ons wezen weer te onderscheiden heeft:
1o. de kern er van in ons ik; en 2o. de onder-
scheidene bewegingen of functiën van dat ik. En
is dit eenmaal goed gevat, dan zal men terstond
inzien, hoe alleen dat ik, als binnenste kern, blijft
wat het is, maar hoe daarentegen die neiging, die
denkende en die willende beweging, bij weerom-
stoot, zekeren invloed van de gemeene gratie
ondergaan”.

Op blz. 309 lezen wij:

„Onderwijl het diepste ik in ons wezen steeds
hetzelfde en zichzelf gelijk blijft, gaat daaren-
tegen het bewustzijn vooruit, wordt rijker aan in-
houd, en leert ook zijn eigen ik beter verstaan.
Het is dan ook tegen alle reden en tegen alle
levenservaring in, als men weigert op dit onder-
scheid tusschen ons bewustzijn en ons ik
scherp te letten. Dit onderscheid is zelfs de grond-
slag van alle opvoedkunde, en wie dit onderscheid
verwaarloost, telt onder de nadenkenden eenvou-
dig niet meê”.

Tot zoover Kuiper.

Mij dunkt, bij deze citaten kunnen we het nu wel
laten. Ik had gaarne het geheele artikel van Kuy-
per afgedrukt, maar plaatsruimte verbiedt zulks.

Nog één opmerking wil ik maken. De heer Janse
zegt aan het slot van zijn schrijven: „Er zit na-
tuurlijk nog heel wat meer filosofie en theolo-
gie aan vast”.

Wij stemmen dit den heer Janse grif toe. Juist
daarom willen wij hem er gaarne op wijzen, welke
theologie er aan vast zit en hoe weinig hij met zijn
meeningen overeenstemt met de Gereformeerde
theologie en met de Gereformeerde belijdenissen.

En nu moet de heer Janse niet meer schrijven,
alsof ik eigenlijk aan het speculeeren geslagen ben.

Ik heb niets anders gedaan, dan datgene, wat
onder ons algemeene geldigheid heeft, in herinne-
ring brengen.

J. W.

N. B. Hierbij wil ik het laten wat betreft het
antwoord aan den heer Janse. Ik verlang er naar,
met mijn artikelen over „het ik" rustig verder te
gaan. Ik beveel ook die verdere artikelen in de
belangstelling van den heer Janse aan. Ten deele
toch zijn zij een verdere beantwoording van de
vragen, die er bij hem rezen. Verleden week zeide
ik immers, dat ik van oordeel ben dat de heer J.
ook over het gebruik van het woord „ik" in het
dagelijksche leven een niet geheel juiste opvatting
heeft. En dit moge blijken uit hetgeen we reeds in
het nummer van 9 Maart schreven, en uit hetgeen
we verder schrijven zullen.

J. W.

OPVOEDING EN ONDERWIS

„Op voor Uw school!”

Onder deze „titel" bevat het laatste nummer
van „Het Schoolblad", orgaan van het Neder-
landsch Onderwijzersgenootschap, een artikelje,
waarin propagandisten worden opgeroepen, om te
ijveren voor de Openbare School. 't Loopt tegen
April, Mei; dat is op vele dorpen de tijd, dat de
kinderen, die de leeftijd hebben bereikt, naar
school moeten en nu dient men er overal een waak-
zaam oog over te houden, dat de kinderen naar de
Openbare School worden gezonden. Overal, zoo
meent het blad, moet men samenwerking zoeken
met alle comités, die de bevordering van deze
school bedoelen. Op ouderavonden kan dat met
succes geschieden. De menschen moeten worden
opgewekt, hun vrienden en kennissen tijdig aan
te sporen, hun jonge kinderen op de juiste plaats
te doen inschrijven.

Nog beter acht men vaste huisbezoekers, die
overal komen, waar kinderen van de geschikte
leeftijd zijn. Er zijn al plaatsen, waar men de
adressen heeft van alle kinderen, die de zesjarige
leeftijd naderen. Een persoonlijk woord van een
vertrouwd propagandist heeft de meeste kracht.
Evenwel kan men ook door lectuur werken. Op
geregelde tijden een klein geschriftje verspreiden,
is zonder twijfel een geschikt middel om de zaak
warm te houden. In Den Haag werkt men met
reclame-biljetten voor de ramen van verscheiden
woningen. Zoo wordt de aandacht van de voorbij-
gangers op de Openbare School gevestigd.

Het blad meent, dat er in positieve zin moet
worden gewerkt. Er is genoeg goeds van de Open-
bare School te zeggen, zoodat men de taktiek van
verdachtmaking wel kan missen.

Het blad wil wel laten informeren naar laak-
bare propaganda van de tegenpartij en beweert
dan, dat het gebruik daarvan niet zeldzaam is.

Behalve de laatste bewering, die we voor reke-
ning van het blad moeten laten, kunnen we voor
een stukje als dit respect hebben. Wie met volle
overtuiging een zaak dient, deze liefheeft en meent,
dat het heil van het vaderland nauw betrokken is
bij den bloei van die zaak, in dit geval de Openbare
School, mag ijveren, moet ijveren, moet propa-
ganda maken. Vooral, nu die school in de laatste
jaren zooveel terrein verloor, valt het te begrip-
pen, dat haar onderwijzers de handen ineenslaan,
om haar te helpen. Daar zeg ik geen woord
kwaad van.

Mijn bedoeling met dit hier te releveeren is
geen andere, dan onze menschen er op attent te
maken, dat we deze propaganda in het oog moe-
ten houden. Actie, het kan niet anders, moet ook
hier reactie wekken. Nu hebben wij het altijd ge-
makkelijker, om onze menschen te bereiken. In
de kerk, op verschillende vergaderingen, bij huis-
bezoek, op ouderavonden krijgen wij telkens de
gelegenheid, het groote belang van het Christelijk
Onderwijs te bepleiten. Bovendien blijft onze pers
niet achter.

Toch moeten we er ook oog voor hebben, dat er
nog een breede schare van menschen is, die het
eigenlijk niet goed weten, waar ze hun kinderen
heen moeten zenden. Zelf zijn ze in hun belijdenis
niet positief, maar ze vinden daarin zoo weinig
bevrediging, dat ze voor hun kinderen wat anders
begeeren. Die gunnen ze toch wel onderwijs in de
dingen, die niet van deze aarde zijn en waarover
de Heilige Schrift het kind alleen het rechte licht
kan geven. Ik geloof, dat wij deze menschen niet aan
de propagandisten voor de Openbare School moe-
ten overlaten. Daar moeten wij ook komen; ook
onze school is waard, het pleit voor haar te
voeren. Daar kunnen ook wij onze lectuur brengen.
Ik denk aan het blaadje voor de Unie-collecte
en aan het blaadje, dat thans door de „Unie, een
School met den Bijbel", regelmatig uitgegeven
wordt. Bij duizenden wordt het verspreid en het
bevat goede lectuur van propagandistische strek-
king.¹⁾

En willen we dan meteen ook een oogje in het
zeil houden, wanneer we kennis maken met de
propaganda van de overzij? De raad in Het School-
blad is best, de voornemens zijn wel goed, maar
er zijn wel eens ijveraars, die te ver gaan. Bewe-
ringen moeten wel eens worden bestreden, argu-
menten weerlegd.

G r.

G. MEIMA.

1) Zie ook de advertentie: „Waarom Chr. Onderwijs?"
door Ds C. A. Vreugdenhil, op de achterpagina van dit
nummer.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De taak der Zending in Engelsch-Indië.

III.

Opdat wij zouden verstaan welke taak de zen-
ding in onzen tijd in Engelsch-Indië heeft, hebben
wij in ons eerste artikel eenige belangrijke wijzi-
gingen genoemd op dat zendingsveld; er is in de
laatste jaren ook daar veel veranderd. En zoo
is de vraag opgekomen: geven die veranderingen
aanleiding, om de taak der zending ook als een
andere te beschouwen dan voorheen?

Op vier zaken vestigden wij de aandacht.

Allereerst, wel is het waar, dat slechts 1½ pCt.
der bevolking zich bij de Chr. kerk heeft aange-
sloten, maar de invloed der zending is veel
verder merkbaar, zooals de voordrachten van
Stanley Jones o.a. ons toonen.

Voorts beleeft het Hindoeïsme een krachtige
renaissance, welke vooral door de Brahmanen
gesteund wordt.

Niet minder trekt de aandacht de droeve toe-
neming van het saecularisme; een stroom van
god-loosheid wordt, vooral onder invloed van het
Russisch Bolsjewisme, over Indië uitgestort.

En eindelijk is ook van belang het streven, om
de vele millioenen kasteloozen toegang te geven
tot de tempels.

Moet dit alles nu ertoe brengen, om de zending
in andere banen te laten gaan?

Zendingsdirecteur Ihmels, aan wiens belangrijk
artikel in „Botschafter an Christi Statt" over „Un-
sere Botschaft im heutigen Indien" wij onze ge-
gevens ontleenen, herinnert aan F. Heiler, die in
zijn „Die Mission des Christentums in Indien"
een algeheel nieuwe oriëntering vraagt ten op-
zichte van de grondslagen der zending. Hij toch
bewondert de vroomheid van den Indiër, en acht
het onjuist te meenen, dat het Christendom het
Hindoeïsme moet „overwinnen". Het is veel eer
de taak der zending, het Hindoeïsme in verschil-
lende opzichten te corrigeren, en alzo tot vervul-
ling te brengen; dan gaat de zendingsarbeid in
het voetspoor van Jezus Christus, die ook zeide:
„Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar te
vervullen”.

Is dit nu inderdaad de houding, die de zende-
ling tegenover het Hindoeïsme moet aannemen?
Oppervlakkig geoordeeld is er veel voor Heilers